
آموزش الکترونیکی

9

توسعه آموزش عالی

مؤلف و مترجم

دکتر روح انگیز پروهان

انتشارات راز نهان

۱۳۹۵

سرشناسه	: پروهان، روح انگیز، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش الکترونیکی و توسعه آموزش عالی / مولف و مترجم روح انگیز پروهان.
مشخصات نشر	: تهران: راز نهان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۷ص..
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۸-۹۶۵-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آموزش عالی -- آموزش به کمک کامپیوتر
موضوع	: اینترنت و آموزش عالی
رده بندی کنگره	: ۱۳۰۴ ۷۴ پ/۷/۷۲۳۹۵ LB
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۶۰۰۲۹

آدرس: میدان انقلاب، خیابان جمال، ده خربه، کوچه دانشور، پلاک ۱۲، واحد ۲ شماره تماس: ۰۲۱۶۶۹۰۱۱ - ۰۹۱۲۲۳۳۰۲۶۹ آدرس الکترونیکی: raznahanbook@gmail.com آدرس سایت: www.raznahanbook.com	
--	---

که عنوان کتاب.....	آموزش الکترونیکی و توسعه آموزش عالی
که مولف و مترجم.....	روح انگیز پروهان
که صفحه آرا.....	رضا کاوه
که طراح جلد.....	رضا کاوه
که ناشر.....	راز نهان
که شمارگان.....	۱۰۰۰ نسخه
که نوبت چاپ اول.....	۱۳۹۵
که قیمت.....	۱۵۰۰۰ تومان
ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۸-۹۶۵-۱	

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۳	فصل اول: تمایز و ویژگی های آموزش الکترونیکی
۱۸	 فناوری
۱۹	 تاریخچه کوتاهی از فناوری جدید در آموزش عالی
۱۹	 فناوری اطلاعات
۱۹	 تاریخچه آموزش الکترونیکی
۲۲	 ضرورت و اهمیت آموزش الکترونیکی
۲۴	 اهداف آموزش الکترونیکی
۲۶	 ویژگی های آموزش الکترونیکی
۲۷	 فواید و مزایای آموزش الکترونیکی
۳۰	 معایب آموزش الکترونیکی
۳۱	 ارکان نظام آموزش الکترونیکی
۳۲	 کاربران آموزش الکترونیکی
۳۳	فصل دوم: ابعاد و مولفه های راه اندازی و استقرار نظام آموزش الکترونیکی
۳۵	 مولفه های راه اندازی و استقرار نظام آموزش الکترونیکی
۳۵	 ۱- بُعد فناوری و فنی
۳۶	 ۲- بُعد آموزشی
۳۷	 ۳- بُعد فرهنگی، اجتماعی و ارزشی
۳۷	 ۴- بُعد مدیریت و رهبری
۳۸	 ۵- بُعد اداری و نظام پشتیبانی
۴۰	 اصول طراحی دوره های آموزشی در محیط های الکترونیکی

الزامات اجرای آموزش الکترونیکی در سازمانها و موسسات.....	۴۴
چالش سازمانها در اجرای آموزش الکترونیکی.....	۵۱
جایگاه آموزش الکترونیکی در رویکردهای برنامه درسی.....	۵۵
فصل سوم: نظریه‌های پذیرش آموزش الکترونیکی	۶۱
۱- نظریه اشاعه نوآوری ها.....	۶۲
۲- نظریه استفاده و خشنودی.....	۶۳
۳- نظریه شکاف دانایی.....	۶۵
۴- تجزیه رفتار برنامه‌ریزی شده.....	۶۹
۵- نظریه «پیش فناوری» «دیویس».....	۷۱
۶- نظریه تناسب عقیقه فناوری.....	۷۳
۷- نظریه انگیزش.....	۷۴
۸- نظریه استفاده از راهکار مشخص (نظریه رفتاری تریاندس).....	۷۵
۹- نظریه یکپارچه پذیرش استفاده از فناوری.....	۷۶
نظریه‌های تاثیرگذار بر آموزش الکترونیکی.....	۷۸
۱- نظریه مدل صنعتی.....	۷۸
۲- نظریه گفتگوی آموزشی هدایت شده.....	۷۹
۳- نظریه استقلال و خودمختاری آموزشی.....	۸۰
۴- نظریه کنترل.....	۸۱
۵- نظریه بافت فرهنگی اجتماعی.....	۸۱
۶- نظریه حضور اجتماعی.....	۸۲
مدل‌ها و الگوهای پیاده‌سازی آموزش الکترونیکی.....	۸۳
۱- مدل جامع پیاده‌سازی آموزش الکترونیکی.....	۸۳
۲- مدل یادگیری یکپارچه در سیستم آموزش الکترونیکی.....	۸۵
۳- مدل P3 یا زنجیره افراد، فرآیند، برونداد.....	۸۸
۴- مدل یادگیری تقاضاگرا.....	۸۹
۵- مدل اجتماع تحقیقی.....	۹۰
۶- مدل چهار لایه‌ای نظام آموزش الکترونیکی.....	۹۱
۷- مدل سه لایه‌ای آموزش الکترونیکی.....	۹۲
۸- مدل ترازیابی پردیس الکترونیکی.....	۹۳
۹- مدل چتری مدرسان سیستم آموزش الکترونیکی.....	۹۳

۹۴	۱۰- مدل مرجع دانشگاه الکترونیکی
۹۵	۱۱- مدل ساختاری (منطقه) دانشگاه الکترونیکی
۹۷	۱۲- مدل معماری اطلاعات در آموزش الکترونیکی
۹۸	۱۳- الگوی آموزش الکترونیکی «سلا و سیوان»
۱۰۱	۱۴- الگوی آموزش الکترونیکی «چنیک»
۱۰۲	۱۵- الگوی آموزش الکترونیکی «روزنبرگ»
۱۰۴	۱۶- الگوی آموزش الکترونیکی «راجرز»
۱۰۴	۱۷- الگوی آموزش الکترونیکی «اندرسون»
۱۰۷	فصل چهارم: روشهای ارائه آموزش الکترونیکی
۱۰۸	روش ها- ارائه آموزش الکترونیکی
۱۰۸	۱- روش (هرمز)
۱۰۸	۲- روش (سرهیلان)
۱۰۹	۳- روش (کامپیوت مودر)
۱۰۹	۴- روش (اینترنت مودر)
۱۱۰	۵- روش (وب محور)
۱۱۵	تعامل در محیط آموزش الکترونیکی
۱۱۸	تعامل میان عناصر سه گانه آموزش
۱۱۸	۱- تعامل دانشجو با دانشجو
۱۱۹	۲- تعامل استاد با دانشجو
۱۲۰	۳- تعامل دانشجو با محتوا
۱۲۱	۴- تعامل استاد با محتوا
۱۲۲	۵- تعامل اساتید با اساتید
۱۲۳	۶- تعامل محتوا با محتوا
۱۲۴	مقایسه یادگیرنده در دو نظام آموزشی سنتی و الکترونیکی
۱۲۷	فصل پنجم: اهمیت توسعه آموزش الکترونیکی در آموزش عالی
۱۴۰	نقش اعضای هیات علمی در توسعه آموزش الکترونیکی
۱۴۲	انگیزاننده های کلاس درس آموزش الکترونیکی
۱۴۲	۱- یادکست
۱۴۳	۲- وب ۲
۱۴۵	۳- یادگیری ترکیبی

۴- اندازه کلاس دانشجویی ۱۴۶

۵- خط مشی و مشوقها ۱۴۶

فصل ششم: دانشگاه‌های الکترونیکی ۱۴۹

دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی در ایران ۱۵۰

دانشگاه الکترونیکی در آمریکا ۱۵۱

دانشگاه میشیگان ۱۵۲

دانشگاه کنتاکی ۱۵۳

دانشگاه الکترونیکی در کانادا ۱۵۴

دانشگاه تاپاسکا ۱۵۵

دانشگاه تاسو ریور ۱۵۵

دانشگاه الکترونیکی در انگلیس ۱۵۷

دانشگاه آزاد انگلستان ۱۵۸

دانشگاه لستر ۱۵۹

فصل هفتم: آموزش الکترونیکی، چالش‌ها، فرصت‌ها، آندراکوزی و فرهنگ ۱۶۱

فرهنگ آموزش الکترونیکی ۱۶۹

فرهنگ طراحی محیط‌های آموزش الکترونیک ۱۷۱

منابع ۱۷۷

منابع فارسی ۱۷۷

منابع انگلیسی ۱۸۰

مقدمه

پدیده جهانی شدن، عصر شبکه و هژمونی نسل دیجیتالی بر کلیه ابعاد زندگی موجب فشار روز افزون بر موسسه‌های آموزشی عالی در سراسر جهان برای استفاده از فناوری اطلاعات شده که نهایتاً منجر به تحولات ژرف در آموزش عالی و حرکت آن به سوی ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی، بروز پارادایم‌های جدید، نشر و اشاعه هر یک بیشتر آموزش عالی گردیده است و آموزش الکترونیکی وجهی جدید به منشور آموزش عالی افزوده است. آموزش عالی به عنوان فرمانده فکری و هدایت کننده جامعه، در تشکیل سرمایه انسانی نقش محوری داشته و تحقق این امر به بازنگری در سیاست‌ها و راهبرد های نظام آموزشی و جایگزین کردن هر چه گسترده تر مفهوم آموزش الکترونیکی در جهت این شتاب روز افزون جهانی نیاز دارد. در صورت همگام نشدن با آهنگ رقابت های جهانی تبعات این امر در بلند مدت موجب کاهش توان رقابت پذیری و عدم ابقاء در عرصه های ملی و بین المللی می شود.

آموزش الکترونیکی ترکیبی از فناوری علم و هنر یاددهی و یادگیری است. در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، بر اساس رویکردهای نوین شناختی، سازاگرایی و سازاگرایی اجتماعی در فرآیند یاددهی و یادگیری، نقش یادگیری به طور کلی و آموزش الکترونیکی به طور ویژه در توسعه فردی و اجتماعی محوریت یافته است.

کوهن معتقد است، " مدل پیشرفت علم، تحول از یک پارادایم به پارادایم دیگر است و در هر حوزه فکری می توان پارادایمی را یافت". ورود به عصر اطلاعات و زندگی اثر بخش در جامعه

اطلاعات محور، مستلزم شناخت ویژگی های آن است. در گذر به جامعه اطلاعاتی، آموزش و یادگیری می باید بر اساس رویکردهای جدید تنظیم شود پیش نیاز وارد شدن به این پهنه، گسترش سریع و وسیع یادگیری الکترونیکی از پایین ترین تا بالاترین سطح نظام آموزشی کشور می باشد.

توسعه نظام آموزشی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات یکی از چالش های اصلی سیاستگذاران آموزشی است. بازنگری فرآیند نظام آموزشی به سبب تاثیر شگرف فناوری و نفوذ روز افزون آن در زبان متفاوت نظام آموزشی مهمترین اموری هستند که باید بدان پرداخت تا منظومه ای هماهنگ برای حضوری پایا در عرصه اطلاعات پی ریز و قوام و دوام آن تضمین شود.

تأمین آموزش عالی از طریق آموزش الکترونیکی، گامی موثر در جهت دموکراتیک سازی آموزش و دسترسی منابع به همگانی تر است. این برنامه همچنین دارای نقشی مهم در گسترش آموزش عالی به ویژه در مدرن سازی متنوع سازی آن دارد زیرا تشویق جهت جستجو برای نظام های متفاوت، شامل راه های روز آمد سازی دانش و تأمین کار آموزی پیشرفته سبب می شود که موسسات آموزش عالی به مراکز یادگیری تمام العرصه ای همگان تبدیل شوند.

علاوه بر این مباحث، عوامل دیگری ضرورت آموزش الکترونیکی را دو چندان کرده که عبارتند از محیط یادگیری جدید در خدمت پیشرفت، ایجاد فرصت های برابر آموزشی برای همگان و اولویت های اجتماعی، فناوری جدید اطلاعات و ارتباطات، استانداردها در رویه ها و دستاوردهای آموزشی، توسعه همه جانبه آگاهی و دانش بشر، عدم دارایی ارزش سنتی در شاهره اطلاعات، نیازهای روز افزون مردم به آموزش، محدودیت های زمانی، عدم دسترسی آنها به مراکز آموزشی، کمبودهای امکانات اقتصادی، کمبود آموزشگران مجرب و هزینه های زیادی که صرف آموزش می شود. حجم عظیم تقاضا و توده ای شدن آموزش و ناتوانی نظام آموزش کنونی در پاسخ گویی به آن. با توجه به تحولات اخیر جهانی و ورود به عصر اطلاعات که در آن دانش بالاترین ارزش افزوده را ایجاد می کند، جامعه را با چالش های اساسی مواجه ساخته که تنها با بهره گیری از آموزش الکترونیکی می توان بر آن فائق آمد.

همگام با گسترش روز افزون آموزش الکترونیکی در دانشگاه های معتبر کشورهای مختلف جهان، مسئولان دانشگاه های ایران نیز لازم است تدابیر مناسبی را برای گسترش این نوع از آموزش در موسسات آموزشی خود اتخاذ کنند. اعضای هیأت علمی به عنوان یکی از اجزاء درونداد سیستم

آموزش و یکی از محوری ترین ارکان ساختار دانشگاه در ارتقاء و بهبود عملکرد سیستم آموزشی نقشی مؤثر و اساسی ایفا می نمایند و از این رو تعیین عواملی که موجب افزایش اثربخشی عملکرد اعضای هیأت علمی می گردد بسیار اهمیت دارد. شواهد موجود نشان می دهد که عوامل انگیزشی رضایت شغلی اساسی ترین عوامل در این زمینه می باشند.

یکی از مسائل اساسی پیش روی مسئولان در این خصوص، فراهم ساختن زمینه ای مناسب برای پذیرش این نوآوری توسط استادان گروه های آموزشی و ارتقاء سطح مشارکت آنها در این نوع از آموزش است. به تبع آن ارتقاء کیفیت این نوع آموزش است. ایجاد بسترهای مناسب برای مشارکت آنها، و ارائه حمایت های اساسی برای رفع نگرانی ها و مشکلاتشان امری ضروری است.